

23 januari 2022, 4e van Epifanie, Maranathakerk Den Haag

Jesaja 61: 1-9 en Lucas 4: 14-21

Mark van der Laan

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, vanochtend komt het er op aan voor Jezus. Hij spreekt zich voor het eerst echt uit in het Evangelie van Lucas, Hij legt Zijn kaarten op tafel, hij maakt als het ware Zijn programma bekend. Hier in politiek Den Haag zouden we kunnen zeggen: Hij houdt zijn maidenspeech. Wanneer een kamerlid voor het eerst aan het woord komt in de Tweede Kamer, houdt hij een toespraak waarin hij of zij zijn of haar programma onthult, zijn of haar agenda bekend maakt, waar degene die zicht komende tijd voor in wil zetten. Zo houdt Jezus vanochtend zijn maidenspeech en onthult Hij wat zijn programma is, waartoe Hij zijn weg zal gaan, maw: wat het grote perspectief van het Evangelie is. Er staat vanochtend dus nogal wat op het spel. Dat lezen wij ook in het Evangelie; Jezus bezoekt de synagoge in Zijn vaderstad Nazaret en leest voor uit het Profetenboek Jesaja. De Evangelist benadrukt dat na lezing alle ogen op Hem gericht waren. Je voelt de spanning; de mensen keken vol verwachting uit naar de eerste woorden van Jezus' verkondiging.

Wat is nu precies die kern van het Evangelie dat Jezus op dat moment bekendmaakt. En wat betekent dat voor ons? Dat zullen vanochtend proberen te ontdekken met elkaar. En we zullen zien dat wij daarbij zelf een rol te spelen krijgen. Laten wij om onze zoektocht te beginnen eerst eens nauwkeurig kijken naar de tekst uit Jesaja die Jezus voorleest. Want met dat gedeelte is iets opvallends aan de hand. Het is namelijk een combinatie van Jesaja 61 vers 1 en 2 [de tekst uit de eerste lezing van vanochtend) en Jesaja 58 vers 6. Interessant is dan om te kijken hoe die citaten in de tekst met elkaar verbonden worden. Is er een link die deze citaten samenbrengt? En wat zegt die link over het programma dat Jezus nu bekend maakt, over de essentie van Jezus' verkondiging?

Een dergelijk verbindingswoord blijkt er inderdaad te zijn, en wel het woord **bevrijding**. Het is nog goed terug te lezen in vers 18 uit de Evangelielezing, daar staat: 'Om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken' (dat is een citaat uit Jesaja 61), en (...) om onderdrukten hun vrijheid te geven' (dat is een citaat uit Jesaja 58). **Bevrijding** is dus het kernwoord van het Evangelie zoals ons dat vanochtend verkondigd wordt. Ja, met het oog op bevrijding is Jezus Zijn weg gegaan. Dat is Zijn program, zoals dat al in Zijn naam besloten ligt: Jesjoea; 'De Heer is redding'.

Nou, ik hoef u niet uit te leggen wat bevrijding is, deze kerk hebben we te danken aan een tijd waarin er geen vrijheid was, deze wijk is draagt nog steeds de littekens van die tijd. De vraag van vanochtend is dan ook: over wat voor bevrijding heeft Jezus het hier? En wat betekent dat voor ons? Laten wij allereerst eens stilstaan bij het feit dat ons vanochtend bevrijding wordt aangezegd. Want dat zouden wij zomaar over het hoofd kunnen zien. In de tekst uit Jesaja die Jezus leest wordt gesproken over *armen, gevangenen, blinden* en *onderdrukten*. Dan kan het erop lijken dat Jezus het bij zijn woorden over bevrijding het juist over andere mensen heeft. Over arme mensen, over mensen die gevangen zijn, blind zijn of onderdrukt worden. Kortom, mensen die met lege handen staan, waarvoor wij misschien kunnen zorgen, maar die toch op een bepaalde manier vaak ver van ons af staan. Maar dan zien wij over het hoofd dat het hier zomaar eens ook over *onszelf* zou kunnen gaan. Want de

Bijbel heeft altijd concrete mensen zoals u en ik op het oog. En dan doemt de vraag op: sta ikzelf misschien zelf soms ook soms met lege handen in het leven?

Dan kunnen er misschien allerlei gedachten en associaties bij u opkomen. Misschien staat uzelf of mensen in uw omgeving letterlijk met lege handen. Omdat een dierbare hen ontvallen is en het leven getekend wordt door verdriet en gemis. Of misschien staat uzelf of iemand uit uw omgeving met lege handen omdat uzelf of een dierbare ernstig ziek is. Dat alles wat vanzelfsprekend leek, opeens hoogst onzeker is geworden en er grote zorgen over de toekomst zijn. Of omdat je vastloopt in het leven. Dat je werk of je studie je steeds meer moeite kost, dat je opgebrand raakt. Misschien wel juist in deze coronatijd waarin al zo lang zoveel van ons gevraagd wordt. Of misschien voel je je wel letterlijk gevangen in je leven. Zit je verstrikt in een negatief zelfbeeld, al of niet aangepreut door anderen. Dat spoken in jezelf je steeds weer onderuit halen. Of kom je niet tot je recht door wat je meedraagt uit je verleden

Maar tegen dat alles in klinken er vanochtend woorden van bevrijding. Want God is een God van bevrijding. Wij zongen er eerder in deze dienst van, met de woorden van psalm 145: *'De Heer schraagt wie dreigt te bezwijken, hij richt op wie terneergeslagen zijn.'*

En vanochtend zegt Jezus: de Geest van die God, de God die bevrijdt, rust op mij. Ja, Jezus ging zijn weg, tot in de dood, ja door de dood heen, met het oog op onze bevrijding. De woorden die klinken wanneer Jezus het profetenboek Jesaja leest, waarin armen het goede nieuws wordt gebracht, aan gevangenen hun vrijlating bekend wordt gemaakt, aan blinden het herstel van hun zicht en onderdrukten vrijheid wordt gegeven, doen denken aan de lofzang van Maria, waarover ik precies 6 weken geleden met u sprak, met terugkerende refrein: 'God keert alles om'. In de Evangelietekst van vandaag verbindt Jezus Zichzelf aan deze grote ommekeer waarover de profeten in het OT al spraken en waar Maria over zong. En worden ons woorden van bevrijding aangezegd, tegen alles in wat ons bezet kan houden en belasten.

Ja, dat zijn natuurlijk mooie woorden..., maar het gemis en het tekort dat wij met ons mee kunnen dragen, blijft altijd een rol in ons leven spelen. Zorgen en verdriet kunnen het leven blijven tekenen. Dat is de realiteit van het leven. Maar van belang vanochtend is de kortste preek uit de geschiedenis die Jezus na de lezing uit de profetie van Jesaja houdt: *'Vandaag hebben jullie deze Schrifttekst in vervulling horen gaan'*. Letterlijk staat er eigenlijk: 'heden is deze Schrift in jullie oren in vervulling gegaan'. Het gaat vanochtend dus om onze oren. Dat betekent dat er in deze tekst een oproep aan ons gedaan wordt. Het woord wordt tot ons gericht; wij worden aangesproken en ingeschakeld. Als gemeente van Christus, als mensen die bevrijding is aangezegd, worden wij ingeschakeld om, met vallen en opstaan, anderen helpen te bevrijden. Wij hebben onze eigen taak in de opbouw van een bevrijde wereld; van een wereld waarin mensen tot hun recht komen en mens kunnen zijn zoals God het bedoeld heeft.

Maar hoe gaat dat dan? Hoe kunnen wij andere mensen bevrijden van wat hen belast? Om dit uit te leggen gebruikte de Joods-Duitse filosoof en theoloog Franz Rosenzweig eens het beeld van knopen die losgemaakt moeten worden. Wij zien soms mensen om ons heen die verstrikt en verknoopt zitten in hun verdriet, zorg en

onmacht. Soms zitten wijzelf in de knoop. Elke keer wanneer iemand om ons heen zo'n knoop ontwart, of wanneer wij dat bij een ander doen, gebeurt er een stukje bevrijding, een stukje verlossing in deze wereld, zo zegt Rosenzweig. Ik denk dan aan al die talloze momenten waarin wij een ander kunnen troosten, met een woord, een blik of een arm om de schouder. Als je weet dat een ander het moeilijk heeft. Ik denk ook aan sociale netwerken zoals die vanuit veel kerken worden opgezet.. Een netwerk waarin eenzaamheid bestreden wordt door mensen met elkaar in contact te brengen en waarbinnen mensen kunnen ontdekken dat zij nog iets voor een ander kunnen betekenen. Keer op keer zijn het knopen die ontward worden en gedragen door Gods Geest kunnen wij zo allemaal bijdragen aan bevrijding, aan heling, aan verzoening, in deze kring, in deze wijk, in deze stad

En zo eindigen wij vanochtend met een prachtig beeld van gemeente-zijn; bij elkaar hier in de gemeente, en als gemeente hier in de wijk, hebben wij knopen te ontwarren. Want als mensen die zelf bevrijding is aangezegd, zijn wij geroepen om ook anderen te bevrijden. En dat gebeurt dus ook al volop, elke keer dat wij hier in de kerk of in de wijk naar elkaar omzien, eenzaamheid doorbreken, mensen laten merken dat ze gezien en gekend zijn.

Jezus heeft zijn kaarten op tafel gelegd. Bevrijding is het kernwoord van het Evangelie dat Hij verkondigd. Tegen alles in wat ons dagelijks opnieuw bezet kan houden en in zijn greep kan hebben. Tegen dat alles in klinkt in ons leven keer op keer opnieuw vanuit het Evangelie de belofte van bevrijding. Al is het maar omdat God uiteindelijk en ten diepste, alles om zal keren, in deze wereld, en in ons leven. Zie, ik maak alle dingen nieuw...

Dat is het perspectief dat ons vanochtend geboden wordt. Het perspectief waar vanuit wij mogen leven en handelen. Als mensen die bevrijding is verkondigd, en die vanuit dat geloof mogen helpen om anderen te bevrijden, in de kleine en grote gebaren van meelevens en troost.

Dat het zo maar mag zijn. Amen.